

1. Tshivenda Luambo Iwa Hayani Gireidi 3

Pulane ya u funza yo sedzuluswaho

TSUMBAMASHUMELE YA KUSHUMISELE KWA KHARIKHUJAMU YO DZUDZANYULULWAHO YA NYAMBO KHA VHUIMO HA MUTHEO WA FHASI:

:

Kha vha dzhiele n̄ha zwitevhelaho:

1. Kharikhujamu yo dzudzanyululelwa u itela u swikelela khontseputi na zwikili zwa ndeme..
2. Zwikili zwoṭhe zwo phadaladzwa kha tshifhinga tsho newaho. Zwikili na ndivho zwo dovhoholwa u ya nga dzivhege u itela uri hu si vhe na n̄wana ane a sa ḑo dzhielwa n̄ha arali a songo dzhena tshikolo ḑuvha ḑinwe na ḑinwe.
3. Magudiswa o vhekanywa nga ngona u ya nga dzivhege.
4. Hu tea u vha na u ṭhanganelano yo khwaṭhaho vhukati ha dzithero dzoṭhe.
5. ṭhoho dzoṭhe dza Luambo dzi tea u ṭanganelana, nyito dza ḑuvha na ḑuvha a dzo ngo tetshelwa tshifhinga, fhedzi-ha dzi a shumiswa ḑuvha ḑoṭhe.
6. U vhalu hu tea u tevhedza zwi tevhelaho: **Tshifhinga tsho tiwaho tsha u vhalu na u n̄wala (CAPS)**. Hedzi khumbudzo dzo katelwa ngauri zwi vhonala hu tshi nga hu na u fhambananyana kha kupfesesele kwa tshifhinga tsho tiwaho tsha u Vhalu na u N̄wala kha CAPS.
 - **Tshifhinga tsho tiwaho tsha u Vhalu na u N̄wala** ndi tshifhinga tsho ṭanganelaho tshiṭuku (ri nga anganyela awara) hune u Vhalu ha tshigwada na u N̄wala ha Tshigwada ha itea kha minetse dza 15 u thoma. U bva afho ho ṭumanywa na zwikili zwo gudwaho kha kuitele kwa u Vhalu ha tshigwada / u N̄wala ha tshigwada, mushumo wa u fhaṭa ipfi na fhungo u tea u itwa (tsumbo: Fonitiki). Hezwi zwi nga itea nga minetse dza fumi. U bva afho, hu vhalwa nga tshigwada, na vhagudi vho dzudzwa kha zwigwada zwavho u ya nga ha vhukoni havho ha u vhalu. Musi vha tshi vhalu na u n̄wala nga tshifhinga tsho tiwaho, hu tea u vhewa mutheo wa u ḑivha na u pfesesa zwikili zwine zwa ṭoḑea musu hu tshi vhalwa nga vhavhili, u vhalu nga eṭhe na u n̄wala nga eṭhe zwine zwa SA KATELWE kha tshifhinga tsha u vhalu na u n̄wala tsho tiwaho.
 - Tshiko kana tshinwi tsha zwikili na ndivho u bva kha masia o fhambanaho zwi tikedza hezwi, nahone a zwo ngo ima nga zwoṭhe.
 - Ndi zwa ndeme u vhalu luṭa lwa (2) vhunga lwo fara mafhungotsivhudzo a maitete
 - ATP i tea u dzudzanyiwa tshikoloni u katela pholisi na phurogireme dza tshikolo sa tsumbo, **the** phurogireme ya foniki i sedza uri ndi uffio mubvumo u no funwa nahone nga ifhio vhege.
 - Hu tshi itwa mushumo wa tshigwada, maimo a zwikhala a tevhedzwe..
 - Vhagudisi vha tea u dzulela u davhidzana na vhagudisi vha gireidi dzo fhiraho (arali zwi tshi konadzea) u itela u ri hu sa vhe na zwikhala vhukati ha dzigireidi.

U Linga ha Tshikoloni:

- U linga uhu hu itea tshifhinga tshinwe na tshinwe kha vhuimo ha Muteo wa Fhasi..
- U linga hu tea u itwa kha magudiswa o funzwaho fhedzi
- Luṭa lwa 4 lwa tshikhau lu tea u shumiswa kha u linga hoṭhe.

Pulane ya u gudisa ya n̄waha 2021– Themo 3: THERO: Tshivenda Luambo Lwa Hayani Gireidi 3

Themo 1 Maḁuvha 48	Vhege 1	Vhege 2	Vhege 3	Vhege 4	Vhege 5	Vhege 6	Vhege 7	Vhege 8	Vhege 9	Vhege 10
Ṱhoho dza CAPS	U THETSHELESA NA U AMBA GumoṰuku: 45 minete (3 x 15 minete) Gumofulu: Awara 1 (4 x 15 minete)									
Khontsephuti, Zwikili na vhuvha	<ul style="list-style-type: none"> U amba nga zwe a vhuya a Ṱangana nazwo vhutshiloni, sa tsumbo: mafhungo, u bvisela vhuḁipfi have khagala na mihumbulo Nga u thusiwa kha vha humbule zwine zwa ḁo bvelela kha tshitori, sa, “u lavhelesa kha Ṱhoho na kha khavara ya bugu. Vha humbula uri hu khou ḁo u bvelelani? 	<ul style="list-style-type: none"> U ita nyito nga u tou amba: u anetshela mafhungo kana u amba nga tshenzhemo na nga u tevhekana ha zwithu. U vho ita a tshi shumisa ḁivhaipfi yo engedzwaho musi a tshi amba. U ṱea mihumbulo yawe nga ha u tandulula thaidzo, nga maandḁa kha thaidzo dza ipfi kha Mbalo. U linga vhathu e na ṱdivho ngede, tsumbo, u wana nga ha mushumo wa muthu. U thetshesela tshiṱori a bula zwiitisi na mvelelo dzatsho 	<ul style="list-style-type: none"> U ita nyito nga u tou amba: u anetshela mafhungo kana u amba nga tshenzhemo na nga u tevhekana ha zwithu. U vho ita a tshi shumisa ḁivhaipfi yo engedzwaho musi a tshi amba. U ṱea mihumbulo yawe nga ha u tandulula thaidzo, nga maandḁa kha thaidzo dza ipfi kha Mbalo. U vhea zwiwo nga ṱdila yone ya mutevhe. U shela mulenzhe kha nyambedzano, u vhudza-vho vhanwe mihumbulo i no fhaṱa. 	<ul style="list-style-type: none"> U ita nyito nga u tou amba: u anetshela mafhungo kana u amba nga tshenzhemo na nga u tevhekana ha zwithu. U vho ita a tshi shumisa ḁivhaipfi yo engedzwaho musi a tshi amba. U ṱea mihumbulo yawe nga ha u tandulula thaidzo, nga maandḁa kha thaidzo dza ipfi kha Mbalo. U vhea zwiwo nga ṱdila yone ya mutevhe. U shela mulenzhe kha nyambedzano, u vhudza-vho vhanwe mihumbulo i no fhaṱa. U anetshela tshiṱori tshi re na mathomo, vhukati na magumo. 	<ul style="list-style-type: none"> U ita nyito nga u tou amba: u anetshela mafhungo kana u amba nga tshenzhemo na nga u tevhekana ha zwithu. U vho ita a tshi shumisa ḁivhaipfi yo engedzwaho musi a tshi amba. U ṱea mihumbulo yawe nga ha u tandulula thaidzo, nga maandḁa kha thaidzo dza ipfi kha Mbalo. U thetshesela zwidombedzwa kha zwiṱori n maṱwe-vho maṱwalo a orala a fhindula mbudziso sa, “ni ḁo ita mini musi ni tshi hula? U anetshela tshiṱori tshi re na mathomo, vhukati na magumo. 	NDOVHOLOLO	<ul style="list-style-type: none"> U ita nyito nga u tou amba: u anetshela mafhungo kana u amba nga tshenzhemo na nga u tevhekana ha zwithu. U vho ita a tshi shumisa ḁivhaipfi yo engedzwaho musi a tshi amba. U ṱea mihumbulo yawe nga ha utandulula thaidzo, nga maandḁa kha thaidzo dza ipfi kha Mbalo. U anetshela tshiṱori tshi re na mathomo, vhukati na magumo. 			
Ṱhoho dza CAPS	FONIKI GumoṰuku: Awara1nga vhege (4 x 15 minete); Gumofulu: Awara1 15 minete nga vhege (5 x 15 minete) U isa phandḁa na u shumisa foniki kha u ḁivhadza matshimbidzele a mupeḁeto a themo.									
Khontsephuti, Zwikili na Vhuvha	<ul style="list-style-type: none"> U ṱalukanya uri miṱwe mupeḁeto muthihi u a imela mibvumo yo fhambanaho U ṱalukanya kuvhumbela kwa thevhekano ya themba (tsumbo) 	<ul style="list-style-type: none"> U ṱalusa pfangḁoṱhe dzoṱhe na themba dzo vanganyiwaho dze dza gudwa u swika zwino. U ṱalusa maḁedere ane a si pfale u bulwa hao kha maipfi. U shumisa mubvumo wa ḁedere na dzina ḁa ḁedere vuvhili hazwo kha u peḁṱa maipfi. 	<ul style="list-style-type: none"> U ṱalusa maḁedere ane a si pfale u bulwa hao kha maipfi. U shumisa mubvumo wa ḁedere na dzina ḁa ḁedere vuvhili hazwo kha u peḁṱa maipfi. U fhaṱa maipfi hu tshi shumiswa zwikili zwa foniki zwo funzwaho ṱanwaha U peḁṱa maipfi nga ṱdila yone hu tshi 	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa maipfi ane a bulwa u fana, fhedzi a peḁṱa u fhambana. U shumisa mubvumo wa ḁedere na dzina ḁa ḁedere vuvhili hazwo kha u peḁṱa maipfi. U fhaṱa maipfi hu tshi shumiswa zwikili zwa foniki zwo funzwaho ṱanwaha U peḁṱa maipfi nga ṱdila yone hu tshi 	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa maipfi ane a bulwa na u peḁṱa u fana, fhedzi a fhambana thalutshedzo sa fhufha: u fhufha ha bufho kana u fhufha ha tshikhokhonono. U shumisa mubvumo wa ḁedere na dzina ḁa ḁedere vuvhili hazwo kha u peḁṱa maipfi. 	NDOVHOLOLO	<ul style="list-style-type: none"> U ṱalusa maḁedere ane a si pfale u bulwa hao kha maipfi. U shumisa maipfi ane a bulwa u fana, fhedzi a peḁṱa u fhambana. U shumisa maipfi ane a 			

	<p><u>'fh'</u> kha fha-ja, 'sh' kha sh-ambo)</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhaṭa maipfi hu tshi shumiswa zwikili zwa foniki zwo funzwaho ṅaṅwaha 	<ul style="list-style-type: none"> U sika maipfi a tshi shumiswa zwikili zwa foniki zwo funzwaho uno ṅwaha. U peleṭa maipfi nga ṅdila yone hu tshi shumiswa ṅḍivho ya foniki kha milingo i si ya fomaḷa, nga vhudikumedzeli na mushumo woṭhe wa u tou ṅwala. 	<p>shumiswa ṅḍivho ya foniki kha milingo i si ya fomaḷa, nga vhudikumedzeli na mushumo woṭhe wa u tou ṅwala.</p>	<p>shumiswa ṅḍivho ya foniki kha milingo i si ya fomaḷa, nga vhudikumedzeli na mushumo woṭhe wa u tou ṅwala.</p>	<ul style="list-style-type: none"> U fhaṭa maipfi hu tshi shumiswa zwikili zwa foniki zwo funzwaho ṅaṅwaha. U peleṭa maipfi nga ṅdila yone hu tshi shumiswa ṅḍivho ya foniki kha milingo i si ya fomaḷa, nga vhudikumedzeli na mushumo woṭhe wa u tou ṅwala. 	<p>bulwa na u peletwa u fana, fhedzi a fhambana ṭhalutshedzo sa sa fhufha: u fhufha ha bufho kana u fhufha ha tshikhokhonono.</p>
--	--	--	--	--	--	---

Ṭhoho dza CAPS	<p>U VHALA</p> <p><i>Ndi zwa ndeme u vhalambuno dza 6 kha tsumbanḍila kha siaṭari ja u thoma.</i></p> <p>U vhalana na vhagudi: Gumoṭhuku: Awara1 nga vhege (3 x 20 minetse); Gumofulu: Awara1 15 minetse nga vhege (5x 15 minetse)</p> <p>U vhalana nga tshigwada: Awara 2 30 minetse nga vhege (2 x 15 minete nga vhege (zwigwada zwa 2 nga ḍuvha))</p> <p>Nga muthihi/nga vhavhili: 3x nga vhege</p>					
-----------------------	---	--	--	--	--	--

Khontsephuti, Zwikili na Vhuvha	U vhalana	<ul style="list-style-type: none"> <i>U vhalana na vhagudi: Kijasi yoṭhe 2-3 nga vhege hu tshi shumiswa jṅwalo jṭithi kha vhege</i> <i>U vhalana na vhagudi: U ṅea mvulatswinga ya maṅwe maṅwalo sa jṭitambwa na zwirendo zwo fhambananaho</i> 					
	U vhalana na vhagudi	<ul style="list-style-type: none"> U vhalana maṅwalo o hudzwaho u fana na zwirendo, bugu khulwane dza zwiṭori, matambwa, phosiṭara na maṅwalwa a iḷekiṭhoroniki nga kijasi yoṭhe na mugudisi. U bula uri tshiṭori tsho takalelwa na u kona u imela phindulo yawe, tsumbo, ndi funa hetshi tshiṭori ngauri tshi nkhubudza... 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalana maṅwalo o hudzwaho u fana na zwirendo, bugu khulwane dza zwiṭori, matambwa, phosiṭara na maṅwalwa a iḷekiṭhoroniki nga kijasi yoṭhe na mugudisi. U vhalana bugu nga kijasi yoṭhe na mugudisi (u vhalana na vhagudi) na u amba nga ha muhumbulo muhulwane, vhabvumbedzwa vhahulwane na ndunzhendunzhe. U fhindula mbudziso dzi re kha vhuimo ha ṅṭha dzi no bva kha maṅwalo e a vhalwa, tsumbo, arali makhulu wawe vho mu vhudza u ri? U shumisa ṭhalusaipfi u wana maipfi maswa na ṭhalutshedzo yao. 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalana maṅwalo o hudzwaho u fana na zwirendo, bugu khulwane dza zwiṭori, matambwa, phosiṭara na maṅwalwa a iḷekiṭhoroniki nga kijasi yoṭhe na mugudisi. U saukanya mafhungomatsivhudzi are kha maṅwalo a girafiki, tsumbo, khungedzelo, zwifanyiso, girafu na tshati. U vhalana bugu nga kijasi yoṭhe na mugudisi (u vhalana na vhagudi) na u amba nga ha muhumbulo muhulwane, vhabvumbedzwa vhahulwane na ndunzhendunzhe. U bula uri tshiṭori tsho takalelwa naa a kona u imela phindulo yawe, tsumbo, ndi funa hetshi tshiṭori ngauri tshi nkhubudza....?’ U fhindula mbudziso dzi re kha vhuimo ha ṅṭha dzi no bva kha maṅwalo e a vhalwa, tsumbo, arali makhulu wawe vho mu vhudza u ri....?’ U shumisa ṭhalusaipfi u wana maipfi maswa na ṭhalutshedzo yao. 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalana maṅwalo o hudzwaho u fana na zwirendo, bugu khulwane dza zwiṭori, matambwa, phosiṭara na maṅwalwa a iḷekiṭhoroniki nga kijasi yoṭhe na mugudisi. U vhalana zwirendo zwo fhambanaho zwi elanaho na ṭhoho ha reriwa nga hazwo (tshivhumbeo na ṭhalutshedzo, maipfi o ṅangiwaho) U fhindula mbudziso dzi re kha vhuimo ha ṅṭha dzi no bva kha maṅwalo e a vhalwa, tsumbo, arali makhulu wawe vho mu vhudza u ri....?’ U shumisa ṭhalusaipfi u wana maipfi maswa na ṭhalutshedzo yao. 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalana maṅwalo o hudzwaho u fana na zwirendo, bugu khulwane dza zwiṭori, matambwa, phosiṭara na maṅwalwa a iḷekiṭhoroniki nga kijasi yoṭhe na mugudisi U saukanya mafhungomatsivhudzi are kha maṅwalo a girafiki, tsumbo, khungedzelo, zwifanyiso, girafu na tshati. U vhalana bugu nga kijasi yoṭhe na mugudisi (u vhalana na vhagudi) na u amba nga ha muhumbulo muhulwane, vhabvumbedzwa vhahulwane na ndunzhendunzhe. U fhindula mbudziso dzi re kha vhuimo ha ṅṭha dzi no bva kha maṅwalo e a vhalwa, tsumbo, arali makhulu wawe vho mu vhudza u ri?’ U bula uri tshiṭori tsho takalelwa naa a kona u imela phindulo yawe, tsumbo, ndi funa hetshi tshiṭori ngauri tshi nkhubudza....?’ U shumisa ṭhalusaipfi u wana maipfi maswa na ṭhalutshedzo yao. 	NDOVHOLOLO <ul style="list-style-type: none"> U vhalana zwirendo zwo fhambanaho zwi elanaho na ṭhoho ha reriwa nga hazwo (tshivhumbeo na ṭhalutshedzo, maipfi o ṅangiwaho) U bula uri tshiṭori tsho takalelwa naa a kona u imela phindulo yawe, tsumbo, ndi funa hetshi tshiṭori ngauri tshi nkhubudza....?’

	U vhala nga tshigwada	<ul style="list-style-type: none"> U vhala u sa buli na u vhalela n̄tha zwi re buguni e kha u vhala nga tshigwada tshi no khou sumbedziwa n̄dila nga mugudisi, zwi amba uri tshigwada tshoṯhe tshi khou vhala tshiṯori tshithihi. 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala u sa buli na u vhalela n̄tha zwi re buguni e kha u vhala nga tshigwada tshi no khou sumbedziwa n̄dila nga mugudisi, zwi amba uri tshigwada tshoṯhe tshi khou vhala tshiṯori tshithihi. U shumisa maitele a u ḍikhakhulula musi a tshi vhala, u vhalulula, u awela. U vhala a tshi vho tou elela na mutsindo e nawo, a tshi bula maipfi nga ngona nahone nga vhuronwane. 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala u sa buli na u vhalela n̄tha zwi re buguni e kha u vhala nga tshigwada tshi no khou sumbedziwa n̄dila nga mugudisi, zwi amba uri tshigwada tshoṯhe tshi khou vhala tshiṯori tshithihi. U shumisa foniki, mbumbano ya maipfi u dikhouda zwikili vha tshi vhala maipfi a songo ḍowealeaho. U ḍiṯola musi a tshi vhala kha u elelwa ipfi na u ḷi pfesesa. 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala u sa buli na u vhalela n̄tha zwi re buguni e kha u vhala nga tshigwada tshi no khou sumbedziwa n̄dila nga mugudisi, zwi amba uri tshigwada tshoṯhe tshi khou vhala tshiṯori tshithihi. U shumisa maitele a u ḍikhakhulula musi a tshi vhala, u vhalulula, u awela. U vhala maṅwalo o fhambanaho, tsumbo, maṅwalo la ḷitambwa. U vhala a tshi vho tou elela na mutsindo e nawo, a tshi bula maipfi nga ngona nahone nga vhuronwane. U ḍiṯola musi a tshi vhala kha u elelwa ipfi na u ḷi pfesesa. 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala u sa buli na u vhalela n̄tha zwi re buguni e kha u vhala nga tshigwada tshi no khou sumbedziwa n̄dila nga mugudisi, zwi amba uri tshigwada tshoṯhe tshi khou vhala tshiṯori tshithihi. U vhala a tshi vho tou elela na mutsindo e nawo, a tshi bula maipfi nga ngona nahone nga vhuronwane. U shumisa foniki, mbumbano ya maipfi u dikhouda zwikili vha tshi vhala maipfi a songo ḍowealeaho. U ḍiṯola musi a tshi vhala kha u elelwa ipfi na u ḷi pfesesa. 	NDOVHOLOLO <ul style="list-style-type: none"> U vhala u sa buli na u vhalela n̄tha zwi re buguni e kha u vhala nga tshigwada tshi no khou sumbedziwa n̄dila nga mugudisi, zwi amba uri tshigwada tshoṯhe tshi khou vhala tshiṯori tshithihi. U shumisa foniki, mbumbano ya maipfi u dikhouda zwikili vha tshi vhala maipfi a songo ḍowealeaho.
		<ul style="list-style-type: none"> U ḍivhalela ene muṅe bugu dzo vhaliwaho kha u vhala na vhagudi, bugu dza zwiṯori na bugu dzi no bva kha khona ya u vhala na maṅwe maṅwalwa o vhaliwaho mathomoni, kha u vhala na u ḍiimisa ha mugudiswa. 	<ul style="list-style-type: none"> U ḍivhalela ene muṅe bugu dzo vhaliwaho kha u vhala na vhagudi, bugu dza zwiṯori na bugu dzi no bva kha khona ya u vhala na maṅwe maṅwalwa o vhaliwaho mathomoni, kha u vhala na u ḍiimisa ha mugudiswa. U vhalela n̄tha a tshi vhalela muṅwe ngae. 	<ul style="list-style-type: none"> U ḍivhalela ene muṅe bugu dzo vhaliwaho kha u vhala na vhagudi, bugu dza zwiṯori na bugu dzi no bva kha khona ya u vhala na maṅwe maṅwalwa o vhaliwaho mathomoni, kha u vhala na u ḍiimisa ha mugudiswa. U vhala maṅwalo awe na a vhaṅwe. U ḍiwanela mafhungo ene muṅe kana vhe vhavhili kha bugu dzi si dza fikishini. 	<ul style="list-style-type: none"> U ḍivhalela ene muṅe bugu dzo vhaliwaho kha u vhala na vhagudi, bugu dza zwiṯori na bugu dzi no bva kha khona ya u vhala na maṅwe maṅwalwa o vhaliwaho mathomoni, kha u vhala na u ḍiimisa ha mugudiswa. U vhala maṅwalo awe na a vhaṅwe. U vhalela n̄tha a tshi vhalela muṅwe ngae. U ḍiwanela mafhungo ene muṅe kana vhe vhavhili kha bugu dzi si dza fikishini. U vhala maṅwalo awe na a vhaṅwe. 	<ul style="list-style-type: none"> U ḍivhalela ene muṅe bugu dzo vhaliwaho kha u vhala na vhagudi, bugu dza zwiṯori na bugu dzi no bva kha khona ya u vhala na maṅwe maṅwalwa o vhaliwaho mathomoni, kha u vhala na u ḍiimisa ha mugudiswa. U vhala maṅwalo awe na a vhaṅwe. U ḍiwanela mafhungo ene muṅe kana vhe vhavhili kha bugu dzi si dza fikishini. 	<ul style="list-style-type: none"> U ḍivhalela ene muṅe bugu dzo vhaliwaho kha u vhala na vhagudi, bugu dza zwiṯori na bugu dzi no bva kha khona ya u vhala na maṅwe maṅwalwa o vhaliwaho mathomoni, kha u vhala na u ḍiimisa ha mugudiswa. U vhalela n̄tha a tshi vhalela muṅwe ngae.
Ṱhoho dza CAPS	U N̄WALA: U vhala na mugudi, na u vhala nga muthihi Awara1 nga vhege (3 x 20 minetse).						
Khontsephuti, Zwikili na Vhuvha	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa u n̄wala roṯhe u sumbedzela u shumisa zwiga, maṅwalwa na zwiṯori zwa tshipitshi nga n̄dila yone. U shumisa nyito dzau n̄wala roṯhe u funza zwiga, maṅwalwa na tshaka dzo fhambanaho dza mafhungo <p>U ṅea fureme ya u n̄walela u thusedza vhana u n̄wala zwiṯori zwavho</p>						
	<ul style="list-style-type: none"> U shela mulenzhe kha nyambedzano ya u khetha Ṱhoho ine ya ḍo n̄waliwa 	<ul style="list-style-type: none"> U n̄wala maṅwalo ano kwama ene muṅe wa tshaka dzo fhambanaho: dayari, luṅwalo lwa vhushaka na u 	<ul style="list-style-type: none"> U n̄wala maṅwalo ano kwama ene muṅe wa tshaka dzo fhambanaho: dayari, luṅwalo lwa vhushaka na u 	<ul style="list-style-type: none"> U n̄wala maṅwalo ano kwama ene muṅe wa tshaka dzo fhambanaho: dayari, luṅwalo lwa vhushaka na u ṯalutshedza 	<ul style="list-style-type: none"> U n̄wala maṅwalo ano kwama ene muṅe wa tshaka dzo fhambanaho: dayari, luṅwalo lwa vhushaka na u 	<ul style="list-style-type: none"> U n̄wala maṅwalo ano kwama ene muṅe wa tshaka dzo fhambanaho: dayari, luṅwalo lwa vhushaka na u 	REVISION <ul style="list-style-type: none"> U n̄wala maṅwalo ano kwama ene muṅe a tshaka

	<p>ngayo.</p> <ul style="list-style-type: none"> U n'wala tshitori tshawe ene muṅe, kana tshinwe-vho tshine tsha qivhea kana mañwalo mañwe-vho a u qisikela e kha mafhungo a no swika fumi. U shumisa nga ngona zwifhinga/makhathi a sa konḡi, tshifhinga tsha zwino, tsho fhiraho na tshiq'ahotsumbo, U khou u vhall bugu. Vho vhona TV mulovha vhusiku. 	<p>ṭalutshedza zwithu.</p> <ul style="list-style-type: none"> U ita mañweledzo khathihi na u rekhoda mafhungomatsivhudzi, tsumbo, thebulu, nothisi, nyolo kana tshati. U shumisa zwiga nga nḡila yone; maḡedere danzi, tshiwelo, khoma, zwiga zwambudziso, zwigarukela na zwiḡevhe. U shumisa nḡivho ya foniki naya mupeleṭo musi a tshi n'wala maipfi e a si a ḡowelese. U fhaṭa bannga ya maipfi na ṭhalusaipfi yawe muṅe. 	<p>ṭalutshedza zwithu.</p> <ul style="list-style-type: none"> U n'wala na u ṭalutshedza tshitori a tshi itela u shela mulenzhe kha bugu ya ḡaiburarinya kiḡasi. U shumisa tshaka dzo fhambanaho dza mafhungo musi a tshi n'wala, tsumbo, zwiṭatamennde, mbudziso na malaeli. U shumisa zwiga nga nḡila yone; maḡedere danzi, tshiwelo, khoma, zwiga zwambudziso, zwigarukela na zwiḡevhe. U ṭalukanya na u shumisa madzina, maṭaluli, maiti na maḡadzisi nga ngona. U shumisa nḡivho ya foniki naya mupeleṭo musi a tshi n'wala maipfi e a si a ḡowelese. U vhalala mañwalwa a iwe mune kha kilasi U fhaṭa bannga ya maipfi na ṭhalusaipfi yawe muṅe 	<p>zwithu.</p> <ul style="list-style-type: none"> U ita mañweledzo khathihi na u rekhoda mafhungomatsivhudzi, tsumbo, u shumisa mapa ya muhumbulo, thebulu, nothisi, nyolo kana tshati. U ita mvetomveto, a n'wala, u khwinisa na u anḡadza tshitori tshawe tsha pharagirafu dzine dza hovhelela mbili (mitaladzi ya fumi kana u fhira), a tshi fha ṭhoho. U ṭanganya mafhungo a tshi shumisa maṭanganyi, tsumbo, na, fhedzi, ngauri. U shumisa nḡivho ya maipfi yo fhambanaho kha u ita uri zwe a n'wala zwi takadzese. U vhalala mañwalwa a iwe muṅe U fhaṭa bannga ya maipfi na ṭhalusaipfi yawe muṅe. 	<p>ṭalutshedza zwithu.</p> <ul style="list-style-type: none"> U ita mañweledzo khathihi na u rekhoda mafhungomatsivhudzi, tsumbo, u shumisa mapa ya muhumbulo, thebulu, nothisi, nyolo kana tshati. U ita mvetomveto, a n'wala, u khwinisa na u anḡadza tshitori tshawe tsha pharagirafu dzine dza hovhelela mbili (mitaladzi ya fumi kana u fhira), a tshi fha ṭhoho. U ṭanganya mafhungo a tshi shumisa maṭanganyi, tsumbo, na, fhedzi 'ngauri.' U ṭalukanya na u shumisa madzina, maṭaluli, maiti na maḡadzisi nga ngona. U shumisa nḡivho ya maipfi yo fhambanaho kha u ita uri zwe a n'wala zwi takadzese. U vhalala mañwalwa a iwe muṅe kha kiḡasi U fhaṭa bannga ya maipfi na ṭhalusaipfi yawe muṅe. 	<p>dzo fhambanaho: dayari, luñwalo lwa vhushaka na u ṭalutshedza zwithu.</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa zwiga nga nḡila yone; maḡedere danzi, tshiwelo, khoma, zwiga zwambudziso, zwigarukela na zwiḡevhe. U shumisa nḡivho ya maipfi yo fhambanaho kha u ita uri zwe a n'wala zwi takadzese.
--	---	--	---	---	--	---

<p>ṭhoho dza CAPS</p>	<p>MUÑWALO</p> <p>Awara1 nga vhege (4 x 15 minetse)</p> <p>Vhagudi vha isa phanḡa na u shumisa mañwalo a muñwalo wa maḡedere, vha thoma u n'wala mupombo mafheloni a themo.</p> <p>Ngudo ya muñwalo i ḡo sedza kha u ita nḡowenḡowe kha maḡedere maṭuku na kha mahulwane na isa phanḡa u ṭoḡea ha muñwalo muswa.</p> <p>Vhagudi vha isa phanḡa na u shumisa mañwalo a muñwalo wa maḡedere (tsumbo, buguni) vha thoma u n'wala mupombo.</p>					
------------------------------	--	--	--	--	--	--

<p>Khontsephuti, Zwikili na Vhuvha</p>	<ul style="list-style-type: none"> U rathela kha mañwalwa a u pomba kha zwoṭhe zwe a n'wala wo rekhodiwaho, tsumbo, datumu, dzina ḡa n'wana na mañwalwa awe. 	<ul style="list-style-type: none"> U n'walulula mañwalo a re khabodo, bugupfarwa, na kha garaṭa dza mushumo na zwiñwe nga ngona a tshi sedzesa kuvhumbela kwa ḡedere na u thalanganya maipfi kha u n'wala ha u pomba. U n'wala nga u engedza luvhilo 	<ul style="list-style-type: none"> U n'walulula mañwalo a re khabodo, bugupfarwa, na kha garaṭa dza mushumo na zwiñwe nga ngona a tshi sedzesa kuvhumbela kwa ḡedere na u thalanganya maipfi kha u n'wala ha u pomba. U n'wala nga u engedza luvhilo 	<ul style="list-style-type: none"> U n'walulula mañwalo a re khabodo, bugupfarwa, na kha garaṭa dza mushumo na zwiñwe nga ngona a tshi sedzesa kuvhumbela kwa ḡedere na u thalanganya maipfi kha u n'wala ha u pomba. U n'wala nga engedza luvhilo 	<ul style="list-style-type: none"> U n'walulula mañwalo a re khabodo, bugupfarwa, na kha garaṭa dza mushumo na zwiñwe nga ngona a tshi sedzesa kuvhumbela kwa ḡedere na u thalanganya maipfi kha u n'wala ha u pomba. U n'wala nga engedza luvhilo 	<ul style="list-style-type: none"> U U n'walulula mañwalo a re khabodo, bugupfarwa, na kha garaṭa dza mushumo na zwiñwe nga ngona a tshi sedzesa kuvhumbela kwa ḡedere na u thalanganya maipfi kha u n'wala ha u pomba. U n'wala nga engedza
---	---	--	--	--	--	--

						luvhilo
Ngivho thangeli	Themo 2 tshiko kana tshinwi tsha khonsephuti, zwikili na vuvha.					
Zwishumiswa(nga nn̄a ha bugupfarwa) u tuṭula dzangalelo la u guda	Thevhekano/Serisi ya u Vhala Garaṭatai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phositara	Thevhekano/Serisi ya u Vhala Garaṭatai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phositara	Thevhekano/Serisi ya u Vhala Garaṭatai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phositara	Thevhekano/Serisi ya u Vhala Garaṭatai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phositara	Thevhekano/Serisi ya u Vhala Garaṭatai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phositara	Thevhekano/Serisi ya u Vhala Garaṭatai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phositara
Ndingo ya u guda	U bva kha CAPS yo dzudzanyululwaho Luṭa lwa 4, siatari 6 - 10		<ul style="list-style-type: none"> Nyito dzi fanela u sedzwa na u lingwa kha ngudo dza ḍuvha nga ḍuvha kha luambo. A si zwikili zwoṭhe zwi no tea u lingiwa fhedzi zwi tea u ṛea vhagudi zwikhala zwa u sumbedza vhukoni ha oraḷa, ha u ita na u ṛwala. U linga hu tea u vha hone arali khontseputi yo funzwa vhagudi vha wana tshikhala tsha u ita ṅḍowenḍowe. U linga ha nyito dza oraḷa dzi nga ṭanganyiswa na Zwikili zwa Vhutshilo na Mbalo arali zwi tshi nga konadzea. U linga ndi maitete o pulaniwaho ane a dzulela u nitwa u kuvhanganya, u rekhoda, u ṭalutshedza u shumisa na vhaiga mafhungo a mvelele na vhukoni ha ṛwana kha u bvelela ha ṅḍivho , zwikili na mavhonele Ndi zwa ndeme u dzhiela ṅṭha uri nyito inwe na inwe ya u linga i songo vhonele i thungo fhedzi i tea u paṭekana na maitete a u linga hu dzulelaho u itwa <ul style="list-style-type: none"> Nyito ya u linga ndingo yo itwa nga zwipiḍa zwo vhalaho zwa Luambo kha gireidi 1-3. Ndi zwa ndeme u dzhiela ṅṭha uri mulayo wa u linganyisa na u ṭanganyisa hu bveledzwaho kha "tshifhinga tsho sedzaho kha u Vhala na u ṛwala" (siatari 11-12, FP TPKL Luambo lwa hayani khethekanyo 2) u tea u ṛea tshivhumbeo tsha nyito ya ndingo hune zwa konadzea. U itela u bveledza phurogireme ya u linga. Nyito ya u linga i tea u dzudzanyiwanga ṅḍila ine ha vha na ndinganyisoya zwikili zwi lingiwaho. Izwi zwi ita zwi ita uri hu sa lingiwe zwikili zwithihi zwa khontseputi ha litshiwa zwiṛwe; <ul style="list-style-type: none"> → Kha vha shumise nyangaredzo ya gireidi yeneyo kha Khethekanyo 3 ya TPKL (nyambo dzoṭhe) (kha iyi Pulane ya ṛwaha ya u funza) sa tsumbamashumele ya u angaredza.e → Mushumo wa u katela magudiswa sa zwo sumbedzwaho kha Khethekanyo 3 ndi wa themo a si wa vhege nga vhege na u nanga magudiswa/zwikili na ṅḍivho zwi songo siatshikhala kha themo dzoṭhe ṅṅa. 			
U linga ha tshikoloni Tsumbo ya nyito ya linga	<p>U thetshesela na U amba:</p> <ul style="list-style-type: none"> U ṛea mihumbulo yawe nga ha u tandulula thaidzo, nga maanḍa kha thaidzo dza ipfi kha Mbalo. U amba tshiṭori tshi re na mathomo, vhukati na magumo. <p>Foniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oraḷa na ṅḍowenḍowe: U ṭalusa maḷedere u sa buli kha maipfi. (Tshifhinga tsha u vhala tsho tiwaho: Tsho lavhelesa tshitenwa tsha Foniki) U ṛwala: U peḷeṭa maipfi nga ṅḍila yone hu tshi shumiswa ṅḍivho ya foniki kha milingo i si ya fomaḷa, nga vhuḍikumedzeli na mushumo woṭhe wa u tou ṛwala. <p>U vhala:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oraḷa: U vhala nga tshigwada (GGR) U vhalela mbiluni na u vhalela ṅṭha zwi re buguni e kha u vhala nga tshigwada tshi no khou sumbedziwa ṅḍila nga mugudisi, zwi amba uri tshigwada tshoṭhe tshi khou vhala tshiṭori tshithihi. U shumisa zwikili zwa foniki, mbumbano ya maipfi u dikhoda zwikili vha tshi vhala maipfi a songo ḍowealeaho. (Tshifhinga tsha u vhala tsho tiwaho) 					

		<ul style="list-style-type: none">• U diṭola musi a tshi vhala kha u elelwa ipfi na u Ji pfelesa. (Tshifhinga tsha u vhala tsho tiwaho)• Zwikili zwa tholokanyondivho (Tshifhinga tsha u vhala tsho tiwaho)• Mbudziso• U humbulela• U dzudzanyulula:• U humbulela: Ndi mini, Ndi ngani, Zwo ḡa hani• U sengulusa <p>U ṅwala:</p> <ul style="list-style-type: none">• U shela mulenzhe kha nyambedzano ya khetha ṭhoho ine ya ḡo ṅwalwa ngayo. (U ṅwala na mugudi) (Tshifhinga tsha u vhala tsho tiwaho)• U ṅwala maṅwalo ano kwama ene muṅe a tshaka dzo fhambanaho: dayari, luṅwalo lwa vhushaka na u ṭalutshedza zwithu.• Maṅwalwa: u vhumba fhungo, zwiga, zwifhinga, maṭanganyi. <p>Muṅwalo:</p> <ul style="list-style-type: none">• U ṅwalulula maṅwalo a re kha bodo, bugupfarwa, na kha garaṭa dza mushumo na zwiṅwe nga ngona a tshi sedzesa kuvhumbela kwa leḡere na u thalanganya maipfi kha u ṅwala ha u pomba.
--	--	---